

УДК 37.011.31(73)

DOI: 10.35619/iiu.v2i19.626

Вінтоняк Оксана

кандидат філологічних наук,
завідувач кафедри педагогіки та методик навчання
освітніх галузей і технологій початкової освіти
Коломийського педагогічного фахового коледжу,
м. Коломия, Україна
ORCID: 0000-0003-0040-3582
e-mail: oksana.zv@ukr.net

ДОСВІД ДІЯЛЬНОСТІ ПЕДАГОГІЧНИХ КОЛЕДЖІВ США КРИЗЬ ПРИЗМУ РОЗВИТКУ ЗАКЛАДІВ ФАХОВОЇ ПЕРЕДВИЩОЇ ОСВІТИ В УКРАЇНІ

Анотація. У статті здійснено синтезований аналіз досвіду діяльності коледжів США з підготовки майбутніх учителів у ракурсі його використання для вдосконалення функціонування фахових педагогічних коледжів України. Визначено типи, структуру, особливості, інші характеристики розвитку педагогічних коледжів США та їх місце в загальній класифікації закладів вищої освіти країни.

Мозаїчність системи професійної підготовки майбутніх учителів у коледжах США впорядковує її структуризація за трьома основними моделями: «традиційна» (передбачає загальноосвітню підготовку в 2-річних гуманітарних коледжах та поєднання основних форм занять із використанням інноваційних методик навчання); «паралельна» (поєднання загальної та спеціальної фахової освіти); «послідовна» (позначає наступність підготовки майбутніх педагогів у коледжах та університетах). Означені моделі умістовляють навчальні плани і програми професійної підготовки майбутніх учителів з певних спеціальностей та дисциплін. Вони вирізняються різноманіттям, адже зазвичай чинні в окремих штатах, лише деякі з них використовуються на території всієї країни. Така гнучкість підвищує їх ефективність та уможливорює оперативно реагувати на місцеві потреби і суспільні виклики.

Акцентовано на потребі предметного вивчення і творчого використання в педагогічних коледжах України американського досвіду, що стосується формування в майбутніх фахівців умінь і здатності допомагати здобувачам дошкільної та початкової шкільної освіти швидко адаптуватися до нових освітніх середовищ; підготовки майбутніх фахівців у галузі соціально-педагогічної роботи; реалізації програм академічно-громадського навчання тощо.

Ключові слова: педагогічний коледж, система освіти США, фаховий педагогічний коледж, професійна підготовка майбутніх учителів, зарубіжний педагогічний досвід.

Постановка проблеми. Інтеграція України у європейський та світовий освітній простір, сучасні суспільно-політичні реалії та виклики актуалізують потребу предметного вивчення досвіду функціонування зарубіжних освітніх систем для його творчого використання в удосконаленні вітчизняного освітнього процесу. У такому ракурсі бачиться інтерес до практики функціонування педагогічних коледжів США з підготовки майбутніх учителів для початкової і середньої школи та працівників для дошкільних закладів освіти (ДЗО) і соціально-педагогічної роботи. Згідно з ухваленим 6 червня 2019 р. Законом України «Про фахову передвищу освіту» постав фактично новий тип закладу освіти – фаховий коледж. Він визначається як самостійний заклад або структурний підрозділ університету, що проводить дослідницьку діяльність, забезпечує поєднання теоретичного навчання з практичною підготовкою (Стаття 31) (Закон України, 2019).

Наш аналіз дає змогу стверджувати, що за функціями, завданнями, іншими характеристиками фахові педагогічні коледжі України мають багато спільного з педагогічними коледжами США, тому вивчення практики і досвіду їх функціонування може бути цікавим і корисним для вдосконалення діяльності створених відповідно до згаданого законодавчого акту закладів фахової передвищої освіти (ЗФПО). Це зумовлює наукову актуальність та практичну значущість означеної наукової проблеми.

Аналіз останніх досліджень з проблеми. Гідно репрезентують інтерес вітчизняні студії про реформування системи освіти США та розвиток вищої педагогічної освіти як її складника (Р. Беланова, О. Біда, О. Верхогляд, В. Жуковський, О. Заболотна, Р. Клопов, І. Козубовська, В. Коваленко, Т. Кошманова, С. Різниченко, О. Романовський, О. Стойка, Л. Сідун, А. Чичук та ін.). Предметом ґрунтовного аналізу стали доробки американських та українських науковців (Бахмат, 2015; Босенко, 2020; Братко, 2018; О. Дубовик; С. Вітвицька; Зданевич, 2014; Т. Кошманова; Мельник, 2012; Никоненко, 2018; Г. Парсонс; К. Рибачук, Р. Роман; Тарасова, 2011; Фазан, Штефан, Золотухіна, 2023; Jackson, 2008), які відображають різні аспекти підготовки майбутніх педагогів в американських коледжах. Це дає теоретичне і практичне підґрунтя для осмислення порушеної проблеми.

Мета статті полягає в синтезованому аналізі досвіду діяльності коледжів США з підготовки майбутніх учителів у спектрі його використання для вдосконалення діяльності фахових педагогічних коледжів України.

Виклад основного матеріалу дослідження. Особливості державного устрою зумовили децентралізацію та побудову системи освіти США за регіональним принципом. Це своєю чергою обумовлює її диверсифікованість, гнучкість, здатність швидко адаптуватися до суспільних викликів і вимог ринку праці. Законодавство штатів щодо відкриття та функціонування різних

типів закладів освіти різняться, хоча їх структура та принципи діяльності мають багато спільного.

Коледжі з'явилися в США за англійським зразком у XVII ст. і досі є найпоширенішим типом закладів вищої освіти (ЗВО). Історично вони діяли як підрозділи університетів; заклад вищої освіти із 2-річним терміном навчання традиційно називався «коледжем». Нині чимало з них існують як самостійні заклади освіти. У більшості коледжів термін навчання становить 4 роки на базі повної середньої школи. Їх освітні програми мають академічний характер: перші 2 роки студенти проходять курс загальної освіти, диференційований відповідно до майбутньої академічної спеціалізації; на 3 і 4 курсах – поглиблено вивчають предмети гуманітарного або природничо-математичного циклів. Після 2-го курсу коледжу можна перейти на 1-й курс університету. Престижність закладу освіти не залежить від статусу та назви «коледж» чи «університет». Багато американських коледжів входять до світових рейтингів, а їхні дипломи високо котируються на ринку праці.

У загальновизнаній Класифікації Карнегі (версія 2016), що ґрунтується на даних федеральних агентств і центрів статистики освіти та некомерційного агентства Рада коледжів (The College Board), спеціально виокремлені (Special Focus) категорії 2-річний і 4-річний коледжі (Two Year, Four Year Colleges). До них належать богословські коледжі і семінарії та різнопрофільні школи – юридичні, інженерні і технологічного профілю, бізнесу і управління, мистецтв, музики і дизайну та ін. (Carnegie Classification, 2016).

Окрім означених, у Класифікації Карнегі версії 2015 р. виокремлено категорію коледжів, які здійснюють підготовку на рівні «молодшого спеціаліста» (associate's degree; Associate's Colleges categories). Вони поділяються на державні коледжі різних типів: сільські малі; середні; великі; приміські з одним / кількома кампусами; спеціальні, приватні, некомерційні, комерційні; 2-річні при університетах; 4-річні, які присуджують ступінь асоціата та ін. (Carnegie Classification. 2015). Означена градація спонукає шукати певні аналоги в українській системі коледжів, які готують молодших бакалаврів у різних галузях знань. Щоправда, зважаючи на їхній статус, інші особливості, такі порівняння доволі умовні.

Строката, дещо заплутана система коледжів США накладається на складну структуру підготовки майбутніх учителів, яка на початку XXI ст. налічувала 3680 закладів вищої освіти, з них: 1594 – державних і 2086 – приватних. Їхня Класифікація Карнегі, згідно з базовими критеріями (кількість здобувачів освіти, розмір фінансування наукових досліджень, кількість навчальних курсів тощо), передбачає поділ ЗВО на 10 основних груп: 1–4 становлять дослідницькі університети (поділяються на підгрупи залежно від кількості спеціальностей, щорічно присуджених докторських ступенів та ін.); 5–6 – університети та коледжі, які готують бакалаврів, а також магістрів за умов поглибленої спеціалізації (2011 р. їх налічувалося 730 із 3,7 млн студентів, що становило понад 23 % від загальної чисельності); 7–8 – 4-річні коледжі, що присуджують ступені бакалавра в галузях природничих і гуманітарних наук

(625 закладів із 1,3 млн студентів, 5,8 % від загальної чисельності); до 9-ої відносять 2-річні коледжі, які дають середню спеціальну освіту та пропонують спеціалізовані програми (1473 / 5,4 млн / 37 %); до 10-ої – професійні школи університетів та ін. спеціалізовані інститути, які присуджують ступені бакалавра, магістра і доктора наук (інженерні і педагогічні коледжі; школи бізнесу і управління та мистецтв, музики і дизайну, юридичні, медичні, теологічні (352 із близько 500 тис. осіб (Тарасова, 2011))).

Педагогічні коледжі та школи (Teacher's college; School of Education) із 4-річним терміном навчання при університетах відносять до 7–8 та 10-ої груп. Окрім програм бакалаврату (undergraduate-program), вони пропонують т.зв. випускні програми (graduate-program), що прирівнюються до університетських. Диплом про освіту, звання вчитель із додатковою спеціалізацією з одного чи кількох навчальних предметів видають лише після двох років роботи в школі.

Основу багаторівневої системи вищої освіти США (за кількістю вишів і студентів) становить 2-ступенева схема «бакалавр – магістр». Випускники 2-річних коледжів (комюніті-коледж – community college, молодший коледж – junior college) гуманітарного спрямування (liberal arts) здобувають ступінь спеціаліста (Associate Degree) за профілем спеціаліста мистецтв (Associate of the Arts) як нижчого щабля американської системи вищої освіти. З них абсолютна більшість цим не задовольняється та продовжує навчання в 4-річному коледжі, де здобувають ступінь бакалавра (Undergraduate Study), тобто повну вищу освіту I ступеня. Третина бакалаврів вступає до університетів, де здобуває звання магістра, II ступінь вищої освіти (Зданевич, 2014, с. 157; Тарасова, 2011; Фазан, Штефан, Золотухіна, 2023).

Мозаїчність системи професійної підготовки майбутніх учителів США впорядковує її структуризація за різними моделями, підходами, типами. Вони дещо умовні, по-різному описуються науковцями (Бахмат, 2015; Зданевич, 2014; Тарасова, 2011; Фазан, Штефан, Золотухіна, 2023), утім, уможлиблюють увиразнити її особливості та характерні риси. Зокрема, найпоширеніша т. зв. традиційна модель передбачає проходження студентами 2-річного гуманітарного коледжу загальноосвітньої підготовки, яка складається з дисциплін гуманітарних (філософія, соціологія, історія, економіка, політологія, література та ін.) та психолого-педагогічних (філософія виховання, основи освіти, історія педагогіки, педагогічна психологія, педагогічна соціологія, педагогічна етика, порівняльна педагогіка, психологія розвитку дитини, методи навчання тощо). Поряд з основними формами занять (лекції, семінари, лабораторні), активно використовуються інноваційні методи і технології: імітаційні, ігрові, моделювання, мікрОВикладання тощо.

Згідно з «паралельною» моделлю з 1-го року навчання підготовка в гуманітарному коледжі поєднує загальну та спеціальну фахову освіту. Навчальна програма в цьому випадку інтегрує чотири основні курси, що складаються з 3-х блоків дисциплін: загальноосвітні обов'язкові (базові), на які припадає 23–25 % навчального навантаження; психолого-педагогічні

(психологія, педагогіка, шкільна гігієна тощо та за вибором студента (зазвичай 1–2 дисципліни, що відповідають шкільним предметам; 25–30 % навантаження); професійного спрямування (10–12 % від загального навантаження) та педагогічна практика (25–27 %). Ці курси сполучаються з тьюторськими заняттями у вигляді дискусій, вебінарів, ділових ігор (10–11 % навчального навантаження).

«Послідовна» модель позначає наступність підготовки майбутніх педагогів у коледжах та університетах. Вона проявляється у вивченні, відповідно до спеціалізації, одного або кількох предметів упродовж 3–4-х років; можливість після здобуття I бакалаврського ступеня подальшого 1–2-річного навчання в університеті для здобуття II ступеня магістра тощо. Законодавчо унормована «альтернативна» модель окреслює основні форми навчання: за контрактом; ліцензійне; спеціальне навчання для осіб, які пройшли фахову підготовку в країнах, що не є членами Європейського Союзу. Окрім того, у багатьох школах діють центри початкової педагогічної підготовки.

Реалізація означених моделей у різних типах закладів освіти має свої особливості. Зокрема, у педагогічних коледжах, згідно з «паралельною» моделлю, загальноосвітня і фахово-професійна підготовка та спеціалізація здійснюються впродовж усього періоду навчання, а в останньому семестрі також вивчаються курси за вибором. У гуманітарних коледжах упродовж 1-го і 2-го років навчання здійснюється загальноосвітня підготовка, 3-го року – предметна спеціалізація, 4-го – курси за вибором.

На початку XXI ст. посилилася тенденція щодо зростання вимог до професійної підготовки майбутніх педагогів та фахових учителів. Якщо до середини 90-х рр. XX ст. I ступінь бакалавра вважався «достатнім» для викладання в елементарній та середній школі, то, відповідно до рекомендацій Національної комісії з питань навчання (1996), «мінімальним» для здобуття постійної ліцензії став II ступінь магістра. Тому випускникам бакалаврату стали видавати ліцензії на право працювати за фахом на 3–5 років (Бахмат, 2015).

Зміст означених моделей конкретизують і узмістовлюють навчальні плани і програми професійної підготовки майбутніх учителів з певних спеціальностей та дисциплін. Вони відзначаються різноманіттям, адже зазвичай чинні в окремих штатах, лише деякі використовуються на території всієї країни. Така гнучкість підвищує їх ефективність та дає змогу оперативно реагувати на місцеві потреби і чергові суспільні виклики.

Професійна підготовка вчителів для середньої школи здійснюється за загальними навчальними планами і програмами (general education teacher), які поєднують поглиблене вивчення згадуваних загальноосвітніх дисциплін та профільних курсів. Позаяк більшість здобувачів освіти у фахових коледжах України навчаються за спеціальностями «початкова освіта», «дошкільна освіта» та «соціальна робота». Тож зосередимось на досвіді підготовки майбутніх учителів з аналогічних спеціальностей у коледжах США.

Підготовка майбутніх учителів початкової освіти спрямована на опанування предметів, які викладаються в початковій школі. Пройшовши впродовж перших двох років навчання елементарний ступінь навчальної програми, студенти, відповідно до навчальних планів, починають вивчати математику та природничі і суспільні науки, а також професійні курси з методики навчання, управління класом, оцінювання учнів тощо. Паралельно вивчаються обов'язкові курси зі суміжних дисциплін (елементарна математика, дитяча література, словесність тощо) та як додаткові за вибором курси з музики, мистецтва, танців і т. ін. (Бахмат, 2015, с. 19).

Під час проходження стажування (педагогічної практики) особлива увага звертається на формування в майбутніх фахівців умінь створювати доброзичливі стосунки з учнями, навичок спостереження за їхньою поведінкою і навчанням, здатності до самоаналізу та адаптації в педагогічному колективі та шкільному середовищі загалом. Здобувачі освіти системно готуються до реалізації базових методичних установок з обраної професійної діяльності: «позаяк маленькі діти постійно в русі, стрибають, граються та сміються, робота з ними потребує безмежної енергії». Щоб навчити учнів основ читання, письма, математики, треба вміти працювати індивідуально, оцінювати їхні здібності, розуміти слабкі сторони дітей та допомагати подолати їх. Для створення сприятливого навчального середовища необхідно активно використовувати ігровий підхід та відповідний реквізит, ігри, пісні, а також уміти взаємодіяти з батьками, щоб інформувати про навчання учнів (Elementary).

У багатьох коледжах та університетах США реалізуються інтегровані навчальні програми підготовки майбутніх педагогів до роботи в початковій школі та ДЗО. Вони передбачають опанування фахових і профільних дисциплін в інтегрованих циклах, наприклад: соціальні науки та мистецтво (соціологія, антропологія, література, історія мистецтва та ін.); технології навчання (теорія організації освітнього процесу, методика реалізації навчально-виховного процесу, методика діагностики та оцінювання учнів, методика інтегративного підходу в дошкільній освіті тощо); співпраця з громадськістю та сім'єю та ін. (Мельник, 2012).

Цікавими і показовими є обрахунки науковців щодо співвідношення годин, відведених у навчальних планах з підготовки майбутніх фахівців з дошкільної освіти в американських та українських вишах на аудиторні заняття (1083 проти 1700), самостійну роботу (2889 проти 1322), педагогічну практику (756 проти 1021) та різні форми контролю (іспити, заліки, курсові роботи, проєкти – 75 проти 78) (Мельник, 2012). Істотна диспропорція (2,2 : 1) у кількості годин, виділених на самостійну роботу, спонукає проаналізувати доцільність їх збільшення в навчальних планах українських коледжів, позаяк обсяг навчального матеріалу, який має опанувати студент, постійно зростає.

Ще одним корисним компонентом американського досвіду, що потребує предметного вивчення та творчого використання в педагогічних ЗФПО України, є поглиблена спеціалізація майбутніх фахівців, спрямована на

формування здатності допомагати здобувачам дошкільної та початкової шкільної освіти швидко адаптуватися й не допускати їхньої дезадаптації в освітньому середовищі. У процесі проходження спеціалізації і стажування студенти активно опановують та використовують розроблені освітніми організаціями курикулуми, які пропонують оригінальні методики роботи з різними категоріями дітей дошкільного віку в ЗДО і домашніх умовах.

До прикладу, відзначимо розроблений компанією «Педагогічні стратегії» (Pedagogical strategies) творчий курикулум для дітей від народження до 5 років, який пропонує для педагогів і батьків матеріали для створення розвивального середовища. Вони передбачають планування занять на кожен день на основі вироблення гнучкої індивідуальної програми для дитини. Навчання відбувається у формі тематичних занять, супроводжується створенням проблемних ситуацій; ознайомлення із довкіллям і мистецтвом органічно поєднується з фізичними вправами. Діти вчаться мислити нестандартно, працювати індивідуально і в команді. Таке інтерактивне навчання і розвивальна взаємодія будуються на їхній природній допитливості, формує вміння застосувати набуті знання на практиці (Босенко, 2020).

Курикулум «Банк Стріт» (Bank Street) орієнтований на розвиток таких індивідуальних якостей дітей 3–6 років, як уміння взаємодіяти з довкіллям, самостійність у побуті. З-поміж 30 пунктів програми є такі інноваційні, що формують розуміння раціонального шопінгу, уміння діяти за непередбачуваних обставин, адаптуватися до нових умов, виявляти пильність і обережність. А курикулум «Навчальні ігри» (Learning Games) представлений у доборі методичних матеріалів із розвивальними іграми та рекомендаціями для їх проведення. Його опції ігрових блоків розраховані на кожен рік життя дитини до 6 років (Босенко, 2020).

У профільній підготовці майбутніх працівників ДЗО користується популярністю т. зв. гавайська система. Вона становить набір завдань і вправ із близько 700 видів діяльності, у процесі яких діти від 1 до 4 років мають досягти компетентностей у розвитку мовлення, пізнавальних здібностей, навичок самообслуговування, інших психічних, фізичних, соціальних якостей.

Ознайомлення з цими оригінальними інноваційними, практично орієнтованими методиками та їхня апробація на заняттях і тренінгах виробляє в майбутніх фахівців чітке уявлення про роботу з дошкільниками, готовність до фахової творчої роботи з вихованцями ЗДО різного віку. Водночас, що не завжди враховується при організації освітнього процесу в педагогічних коледжах та університетах України, така фахова підготовки здійснюється з врахуванням соціальних, культурних та інших особливостей як майбутніх фахівців-педагогів, так і дітей, їхніх родин, з якими вони працюватимуть.

З огляду на аспект актуалізації в Україні проблеми інклюзивної освіти неабиякий інтерес становить американський досвід підготовки майбутніх фахівців у галузі соціально-педагогічної роботи. На початку ХХІ ст. понад 870 коледжів та університетів США здійснювали підготовку вчителів спеціальної освіти (special education teacher) за 2400 спеціалізованими програмами для

роботи з дітьми з особливими освітніми потребами (ООП) (Никоненко, 2018, с. 153). На відміну від підготовки майбутніх учителів загальної освіти, які мають працювати з окремими учнями із ООП, їх готують до здійснення комплексної корекційної роботи. Головним завданням цієї підготовки є формування вміння створювати освітнє середовище, у якому діти із ООП не лише вчать письма, читання, рахунків, а й опановують різні види діяльності (case manager).

У 80-х рр. XX ст. для визначення спеціалізації навчальної програми підготовки вчителів спеціальної освіти в коледжах та університетах США використовували «категорійний підхід». Він базувався на особливостях навчання залежно від типу порушень здоров'я учнів (мовні, епілепсія, діабет, аутизм, затримка розвитку, вади слуху, зору тощо). За цим принципом у класифікаторі галузі «Освіта» до категорії «вчитель спеціальної освіти» було представлено кілька десятків спеціалізацій. Утім, такий вузькопрофільний підхід ускладнював майбутнє працевлаштування, попит на цю спеціальність знижувався, а потреба в таких фахівцях зростала (Jackson, 2008). Тому наприкінці 90-х рр. XX ст. змінили підходи до фахової підготовки вчителів спеціальної освіти. Поряд із оволодінням компетентностями, необхідними для викладання навчальних дисциплін, значну увагу стали приділяти опануванню профільними психолого-педагогічними знаннями і методиками роботи дефектолога та формування умінь комплексної взаємодії з учнями з ООП, їхніми батьками, позашкільними організаціями тощо. Організація особливого освітнього середовища передбачає оволодіння вміннями працювати в спеціально обладнаних аудиторіях, які відповідають навчальним потребам учнів із ООП, та кімнатах, призначених для психофізіологічної корекції і розвитку дітей, які мають особливості в розвитку. Створення індивідуальних програм навчання таких дітей орієнтує на розв'язання комплексу проблем від постійного контролю за результатами їхньої пізнавальної діяльності до змін у поведінці, навичок самообслуговування тощо (Jackson, 2008).

Важке становище, у якому опинилася Україна внаслідок повномасштабної російської агресії, укотре актуалізувало питання національно-патріотичного і громадянського виховання юнацтва. У цьому контексті заслуговує на увагу такий обов'язковий для всіх коледжів і університетів США складник навчальних планів, як програми академічно-громадського навчання. Вони передбачають залучення здобувачів освіти до громадської діяльності в процесі вивчення конкретних дисциплін задля виховання активних громадян держави, формування професійної компетентності, критичного мислення. У багатьох вишах діють спеціальні підрозділи (центри), які надають організаційну та інформаційну підтримку в реалізації цих програм, залучають до цього процесу громадські організації відповідного спрямування (Crabtree, 2008).

Особлива увага в програмах академічно-громадського навчання приділяється в державних і приватних коледжах, де готують майбутніх учителів. Тут вони реалізуються як інтеграційний складник навчальних програм з фахових дисциплін, зокрема педагогіки, психології, історії,

соціології, біології, антропології, економіки, медицини тощо. Теоретичні заняття поєднуються з практикою залучення студентів до виконання соціально значущої діяльності та фіксації її результатів у т. зв. рефлексивних журналах. Особлива увага звертається на розвиток умінь і навичок міжособистісного спілкування, командної роботи, а також критичного мислення, самоконтролю, аналізу та усвідомлення потреб ближнього і місцевих громад, власних цінностей. Майбутні фахівці навчаються встановлювати корисні професійні контакти для подальшого стажування і працевлаштування (Клонцак, 2017, с. 14–15).

Посилюється тенденція щодо реалізації програм академічно-громадського навчання на міжнародному рівні. У контексті інтернаціоналізації вищої освіти коледжі та університети США організовують закордонні та міжнародні стажування (service-learning abroad; international service-learning), що сприяють розвитку культури міжетнічного спілкування, лідерських здібностей, емпатії. За посередництва корпорацій на кшталт «Міжнародне партнерство академічно-громадського навчання та лідерства» (The International Partnership for Service-Learning and Leadership) американські студенти навчаються за акредитованими програмами академічно-громадського навчання в країнах Африки та Азії (Crabtree, 2008).

Важливим складником національної системи освіти США, який залишається слабо розвиненим в Україні, є різного роду громадські об'єднання, які консолідують однотипні заклади освіти та сприяють їх розвитку. Приміром, створена у 1951 році Американська асоціація державних коледжів та університетів (American Association of State Colleges and Universities). Нині 420 її колективних членів реалізують спільну мету: сприяння «першим у родині» здобувачам вищої освіти, проведені дослідницької і творчої діяльності, корисної для економічного і культурного розвитку їхніх регіонів. Асоціація надає підтримку коледжам та університетам через вплив на державну і федеральну політику у сфері вищої освіти, збір і перерозподіл громадських пожертв, інформативну роботу, упровадження орієнтованих на розвиток студентів ініціатив і проєктів тощо (AASCU).

Висновки і перспективи подальших розвідок. Представлений аналіз свідчить, що досвід діяльності педагогічних коледжів США може бути цікавим і корисним для вдосконалення діяльності фахових педагогічних коледжів України. Це простежується в диверсифікованості їх навчальних програм, внутрішній структурно-організацій гнучкості та здатності швидко адаптуватися до чергових вимог ринку праці і суспільних викликів. У контексті структурного реформування доволі продуктивним може бути використання досвіду напрацьованих коледжами та університетами США трьох моделей їх функціонування і взаємодії («традиційна», «паралельна», «послідовна»). На творче осмислення та раціональну адаптацію заслуговує американський досвід щодо організації стажування та впровадження інтегрованих навчальних програм, які формують у майбутніх фахівців здатність допомагати здобувачам дошкільної та початкової шкільної освіти швидко інтегруватися в нові освітні

середовища; розробки та реалізації програм з підготовки майбутніх соціально-педагогічних працівників, з організації академічно-громадського навчання тощо. У досліджуваному аспекті предметом подальших студій може стати вивчення досвіду діяльності педагогічних коледжів європейських країн, передусім Великої Британії, Німеччини, Франції та ін.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

Закон України «Про фахову передвищу освіту» (2019). *Відомості Верховної Ради*, 6 червня 2019 року. № 2745-VII2019, № 30, ст.119. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2745-19> (дата звернення 28.04.2024)

Бахмат, Н. (2015). Особливості професійно-педагогічної підготовки вчителів початкової школи у США. *Освіта та розвиток обдарованої особистості*. № 9. С. 15–20.

Босенко, О. (2020). Творча робота як педагогічна умова формування самооцінки в дітей молодшого шкільного віку (на прикладі США). *Матеріали III Міжнародної науково-практичної Інтернет-конференції «Актуальні проблеми формування творчої особистості педагога в контексті наступності дошкільної та початкової освіти»*. Вінниця, 2020. URL: <https://dspace.vspu.edu.ua/bitstream/handle/123456789/6254/%BE.pdf>. (дата звернення 28.04.2024)

Братко, М. (2018). Теоретичні і методичні засади управління професійною підготовкою фахівців в освітньому середовищі університетського коледжу. *Доктор педагогічних наук*. Київ. 586 с.

Зданевич, Л. (2014). Професійна підготовка майбутніх фахівців із дошкільної освіти в північній і латинській Америці, африканських та арабських країнах. *Педагогіка формування творчої особистості у вищій і загальноосвітній школах*. Вип. 38, сс. 155–162.

Клонцак, О. (2017). Організації академічно-громадського навчання у сучасній системі університетської освіти США. *Український педагогічний журнал*. № 4, сс. 12–17.

Мельник, Н. (2012). Порівняльний аналіз фахової підготовки кадрів дошкільної освіти у США. *Педагогічна теорія і практика: зб. наук. пр.* № 3. https://elibrary.kubg.edu.ua/id/eprint/260/1/N_Melnyk%20Preporation.pdf

Никоненко, Н. (2018). Спільне та відмінне у роботі та підготовці вчителів спеціальної та загальної освіти США. *Вісник Університету імені Альфреда Нобеля. Педагогічні науки*. № 2, сс. 152–159.

Тарасова, О. (2011). Вища освіта в США: сучасний стан та пріоритети розвитку. *Вісник Національної академії Державної прикордонної служби України*. Вип. 3. http://nbuv.gov.ua/UJRN/Vnadps_2011_3_9.

Фазан, В., Штефан Л., Золотухіна С. (2023). Підготовка педагогічних кадрів у США. *II Всеукраїнські прокопенківські читання «Освіта збереже Україну»* (14 червня 2023 року). Харків. СС. 303–308. URL: <https://kdpu.edu.ua/press-centreii-vseukrainski-prokopenkivski-chytannia-osvita-zberezhe-ukrainu.html>. (дата звернення 25.04.2024)

Jackson, Sh. (2008). Supporting beginning special education teachers of students with low incidence disabilities in urban settings/. Doctor of Philosophy Capella University. 183 p. URL: https://www.researchgate.net/publication/36710530_#fullTextFileContent (дата звернення 28.04.2024)

Carnegie Classification, 2015. URL: <https://archive.news.indiana.edu/releases/iu/2016/02/carnegie-classification-institutions-of-higher-education.shtml>. (дата звернення 25.04.2024)

Elementary School Teacher Overview. #5 in Best Education Jobs. URL: <https://money.usnews.com/careers/best-jobs/elementary-school-teacher> (дата звернення 28.04.2024)

Crabtree, R. (2008). Theoretical Foundations for International Service-Learning. *Michigan Journal of Community Service Learning*. PP. 18–36. URL: <https://eric.ed.gov/?id=EJ831380>. (дата звернення 25.04.2024)

AASCU. Our Organization. URL: <https://aascu.org/our-organization>. (дата звернення 25.04.2024)

REFERENCES

Zakon Ukrainy «Pro fakhovu peredvyshchu osvitu» (2019) [Law of Ukraine “On Vocational Pre-Higher Education”]. *Vidomosti Verkhovnoi Rady*, 6 chervnia 2019 roku. No 2745-VII2019, № 30, st.119. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2745-19>. (data zvernennia 28.04.2024). [in Ukrainian]

Bakhmat, N. (2015). Osoblyvosti profesiino-pedahohichnoi pidhotovky vchyteliv pochatkovoi shkoly u SSHA [Peculiarities of Professional and Pedagogical Training of Primary School Teachers in the USA]. *Osvita ta rozvytok obdarovanoi osobystosti*. No 9. S. 15–20. [in Ukrainian]

Bosenko, O. (2020). Tvorchy roboty yak pedahohichna umova formuvannia samoostinky v ditei molodshoho shkilnoho viku (na prykladi SSHA) [Creative Work as a Pedagogical Condition for the Formation of Self-esteem for Children of Primary School Age (on the Example of the USA)]. *Materialy III Mizhnarodnoi naukovy-praktychnoi Internet-konferentsii «Aktualni problemy formuvannia tvorchoi osobystosti pedahoha v konteksti nastupnosti doshilnoi ta pochatkovoi osvity»*. Vinnytsia, 2020. URL: <https://dspace.vspu.edu.ua/bitstream/handle/123456789/6254/%BE.pdf>. (data zvernennia 28.04.2024). [in Ukrainian]

Bratko, M. (2018). Teoretychni i metodychni zasady upravlinnia profesiinoiu pidhotovkoiu fakhivtsiv v osvitnomu seredovyshchi universytetskoho koledzhu [Theoretical and Methodological Principles of Management of Professional Training of Specialists in the Educational Environment of University College]. Doctor pedahohichnykh nauk. Kyiv. 586 s. [in Ukrainian]

Zdanevych, L. (2014). Profesiina pidhotovka maibutnikh fakhivtsiv iz doshilnoi osvity v pivnichnii i latynskii Amerytsi, afrykanskykh ta arabskykh krainakh [Professional Training of Perspective Specialists in Preschool Education in North and Latin America, African and Arab Countries]. *Pedahohika formuvannia tvorchoi*

osobystosti u vyshchii i zahalnoosvitnii shkolakh. Vyp. 38, ss. 155–162. [in Ukrainian]

Klontsak, O. (2017). Orhanizatsii akademichno-hromadskoho navchannia u suchasni systemi universytetskoï osvity SSHa [Organizations of Academic and Public Education in the Modern System of University Education in the USA]. *Ukrainskyi pedahohichnyi zhurnal*. No 4, ss. 12–17. [in Ukrainian]

Melnyk, N. (2012). Porivnialnyi analiz fakhovoi pidhotovky kadriv doshkilnoi osvity u SSHa [Comparative Analysis of Professional Training of Preschool Education Personnel in the USA]. *Pedahohichna teoriia i praktyka*: zb. nauk. pr. No 3. URL: https://elibrary.kubg.edu.ua/id/eprint/260/1/N_Melnyk%20Preporation.pdf. (data zvernennia 25.04.2024). [in Ukrainian]

Nykonenko, N. (2018). Spilne ta vidminne u roboti ta pidhotovtsi vchyteliv spetsialnoi ta zahalnoi osvity SSHa [Common and Distinctive in the Work and Training of US Special and General Education Teachers]. *Visnyk Universytetu imeni Alfreda Nobelia. Pedahohichni nauky*. No 2, ss. 152–159. [in Ukrainian]

Tarasova, O. (2011). Vyshcha osvita v SSHa: suchasnyi stan ta priorityty rozvytku [Higher Education in the USA: Current State and Development Priorities]. *Visnyk Natsionalnoi akademii Derzhavnoi prykordonnoi sluzhby Ukrainy*. Vyp. 3. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Vnadps_2011_3_9. (data zvernennia 25.04.2024). [in Ukrainian]

Fazan, V., Shtefan, L., Zolotukhina, S. (2023). Pidhotovka pedahohichnykh kadriv u SSHa [Training of Teaching Staff in the USA]. *II Vseukrainski prokopenkivski chytannia «Osvita zberezhe Ukrainu»* (14 chervnia 2023 roku). Kharkiv. S. 303–308. URL: <https://kdpu.edu.ua/press-centreii-vseukrainski-prokopenkivski-chytannia-osvita-zberezhe-ukrainu.html>. (data zvernennia 25.04.2024). [in Ukrainian]

Jackson, Sh. (2008). Supporting beginning special education teachers of students with low incidence disabilities in urban settings/ Doctor of Philosophy Capella University. 183 r. URL: https://www.researchgate.net/publication/36710530_fullTextFileContent (data zvernennia 25.04.2024). [in Ukrainian]

Carnegie Classification of Institutions of Higher Education, 2016. URL: <https://carnegieclassifications.acenet.edu/>. (data zvernennia 25.04.2024). [in Ukrainian]

Carnegie Classification, 2015. URL: <https://archive.news.indiana.edu/releases/iu/2016/02/carnegie-classification-institutions-of-higher-education.shtml>. (data zvernennia 25.04.2024). [in Ukrainian]

Elementary School Teacher Overview. #5 in Best Education Jobs. URL: <https://money.usnews.com/careers/best-jobs/elementary-school-teacher>. (data zvernennia 28.04.2024). [in Ukrainian]

Crabtree, R. (2008). Theoretical Foundations for International Service-Learning. *Michigan Journal of Community Service Learning*. P. 18–36. URL: <https://eric.ed.gov/?id=EJ831380>. (data zvernennia 25.04.2024). [in Ukrainian]

AASCU. Our Organization. URL: <https://aascu.org/our-organization>. (data zvernennia 25.04.2024). [in Ukrainian]

THE EXPERIENCE OF TEACHER EDUCATION COLLEGES IN THE USA THROUGH THE PRISM OF THE DEVELOPMENT OF PROFESSIONAL UNIVERSITIES IN UKRAINE

Oksana Vintoniak

Candidate of Philological Sciences,
Head at the Pedagogy and Teaching Methods
Educational Fields and Technologies of Primary Education Department,
Kolomyia Pedagogical College,
Kolomyia, Ukraine
ORCID: 0000-0003-0040-3582

e-mail: oksana.zv@ukr.net

Abstract. The article provides a synthesized analysis of the experience of US colleges in training perspective teachers in the perspective of using it to improve the activities of professional pedagogical colleges in Ukraine. The peculiarities of the state system determined the decentralization of the US education system and its diversification, flexibility, and ability to quickly adapt to societal challenges and labor market demands. The types, structure, features, and other characteristics of the functioning of teacher education colleges and their place in the general classification of higher education institutions in the USA are identified.

The mosaic nature of the system of professional training of future teachers in US colleges is organized by its structuring according to the main models: “traditional” (provides general education training in 2-year liberal arts colleges and a combination of basic forms of classes (lectures, seminars, laboratories) with the use of innovative teaching methods); “parallel” (the combination of general and special professional education in the pedagogical college); “consecutive” (indicates the continuity of training future teachers in colleges and universities). These models shape the curricula and programs of professional training of future teachers in certain specialties and disciplines. They are characterized by diversity, as they are usually in force in individual states, and only some of them are used throughout the country. This flexibility increases their effectiveness and allows them to respond quickly to local needs and social challenges. The essence of integrated programs and internships mastered and completed by students of American teacher education colleges has been defined.

The need for a thorough study and creative use in pedagogical colleges of Ukraine of the American experience in the formation of the skills and abilities for perspective specialists to help preschool and primary school students quickly adapt to new educational environments as well as training of perspective specialists in the field of social and pedagogical work and implementation of academic-civic education programs, etc. Have been emphasized.

Keywords: teacher education college, US education system, professional teacher college, professional training of perspective teachers, foreign pedagogical experience.

Стаття надійшла до редакції 07.05.2024 р.